

hoort de verbeelding hem over het moeilijke, het schier onmogelijke der navolging van taal en stijl der Ouden spreken in eene taal en stijl, die nu CICERO, dan PETRONIUS zelve lieten hooren, met eene afwisseling, gemak en vaardigheid, als greep hij uit beider woordschat en strooide hunne taal juweelen met volle handen uit. En dat kunststuk was eenen BORGER te min, om het aan eenig oordeel, hetwelk te gunstig in zijn oog kon zijn, te onderwerpen! — Onze PEERLKAMP schetste zijn leven; VAN DER PALM vereerde zijne nagedachtenis: iets meer, dan dit weinige, zou hier overbodig zijn.

2. In den aanvang van het jaar 1821 zag zich de Klasse c. w. DE RHOER door den dood ontvallen. In hem verloor de Hooge school van Utrecht haren oudsten Hoogleraar in de Regten. Hij werd betreurd van een groot aantal leerlingen, bij zijn voortreffelijk onderwijs te Harderwijk zoo wel, als te Utrecht door hem gevormd, en van eenen ieder, die in DE RHOER den man heeft leeren kennen, die zich door de wijsgeerige beoefening der geschiedkunde, en derzelver roepasfing op de Regtsgeleerdheid, wijd en zijd den grootsten roem heeft verworven. Ons medelid VAN HEUSDE heeft dit en 's mans geheel karakter in het zuiverst licht gesteld bij de opening eener Algemeene Vergadering van het Provinciaal Utrechtsch Genootschap; zijne redevoering, die DE RHOER volkomen voorstelt, zoo als hij is geweest, is algemeen verkrijgbaar geworden. — Veel en groot waren de titels voor zijne benoeming onder de eerste verkiezingen der Klasse in den jare 1808. Het heeft evenwel haar niet mogen gebeuren, vruchten dier benoeming voor hare Gedenkschriften te ontvangen. Veelvuldige ambtsbezigheden eerst en te vroege ongemakken van den

den ouderdom daarna waren hiervan zoo geheel de eenige oorzaken, dat het denkbeeld van als rustend Lid aangemerkt te worden hem onaannemelijk bleef, en hij, niet lang voor zijnen dood, nog den wil te kennen gaf, om uit zijn' lesenaar nog menig stuk op te nemen, reeds lang voor de Klasse bestemd, doch waaraan de laatste hand, ter geringe verandering of wijziging slechts vereischt, nog niet had kunnen gelegd worden.

3. Maar weinige dagen later overleed JOHAN VALCKENAER, Lid der allereerste benoeming, meermalen Voorzitter, in vele Kommissiën werkzaam geweest, en voorsteller der beantwoorde prijsvraag *over het gezag en aanzien der regtsgeleerden bij de Romeinen*. Zijn geheele leven schier was met de staatkundige geschiedenis van zijnen tijd verbonden, en zijne aangelegenste werkzaamheden waren aan de kunst gewijd, om over staatsbetrekkingen te handelen. Daarbij stond hem de Letterkunde slechts als dienaressse te hulp, maar met ruime middelen, die hem als vaderlijk erfgoed verriikten. Zoon van den grooten L. C. VALCKENAER, zou hij den vaderlijken naam niet slechts als Letterkundige gehandhaafd, maar met den roem der grondigste Regtsgeleerdheid hebben uitgebreid, indien de neiging van zijnen geest, zoo wel als de stroom der tijden en omstandigheden, hem niet elders gevoerd en als met onwederstaanbare kracht had afgedreven. Naauwelijks eenentwintig jaren oud en reeds tot Hoogleraar in de Regten aan de Akademie van Franeker, zijne geboorteplaats, benoemd, strekten twee verhandelingen, de eene *de peculio quasi castrensi veteribus Ictis incognito ejusque vera origine*, de andere, *de duplici legum quarumdam in Pandectis interpretatione*, in 1780 en 1781 uitgegeven, niet slechts tot blijken, dat eene zoo vroege bevordering

ha-

haren grond in eigene verdiensten had, maar ter proeve tevens, wat er van zijn denkvermogen zoo wel, als van zijne geleerdheid voor den luister der Regtsstudien te verwachten was. Maar Franeker werd het tooneel van Vriesche staatsverdeeldheden, met die van het gansche gemeenebest verbonden; VALCKENAER omhelsde de partij, die te Franeker haren zetel kwam vestigen, en leende haar, daar hij zelf de bundels der Akademie voerde, geen gering gezag. Utrecht, de hoofdplaats der gansche partij, aan wier belang hij zich had overgegeven, riep hem in 1787 in de plaats, door den Hoogleeraar TYDEMAN, bij volslagen afkeer van die partij, uit eigen keus, verlaten. De staats-omwenteling bragt weldra TYDEMAN terug en deed VALCKENAER zijn ontslag inzenden. Hij week naar Frankrijk, stond er aan het hoofd der mede-uitgewekenen en werd de voorname bewerker hunner wederkomst in 1795. Nu door de Leijdsche Hoogeschool geroepen ter vervanging van den Hoogleeraar PESTEL, aanvaardde hij dien post wel met eene redevoering *de officio civis Batavi in republica turbata*; doch de volksvertegenwoordiging onttrok hem aan het onderwijs, en de bewondering zijner welsprekendheid ter Nationale vergadering werd voor hem zelve nu de eenige vrucht van zijne letterkundige bekwaamheden, terwijl zijne regtsgeleerde schranderdheid dienstbaar werd gesteld aan geheel andere belangen, dan die der vaderlandsche jeugd; hetzij alléén regtdoende aan de eerlijkheid van den Raadpensionaris VAN DE SPIEGEL, hetzij met den Hoogleeraar VOORDA adviserende op de bezwaren tegen den gewezen Stadhouder. In 1796, als Gezant der Bataafsche Republiek, gezonden aan het Hof van Spanje, keerde hij in 1799 terug, doch vertrok als buitengewoon Gezant

der-

derwaarts weder en bleef er tot in 1801, allezins de tevredenheid zijner zenders wegdragende, die de zeldzame bekwaamheden wisten te waarderen, door hem als schrandere en doorkneede Staatsman aan dat Hof ontwikkeld. — Het Hof van Berlijn waardeerde dezelve niet minder en vereerde hem met het grootkruis der orde van den Gouden Adelaar. Eindelijk was hij de laatste toevlugt van den Koning van Holland, om de overheersching des rijks door het geweld van zijnen broeder af te wenden en deszelfs inlijving met Frankrijk te voorkomen: maar de heerschzucht bleef doof voor alle redenen, en ten laatste bevond VALCKENAER, dat de vruchten der Letterkunde vrij wat zekerder zijn, dan die der Staatskunde, zijnde even verkwikkelijk voor den buiderdom, als zij voor de jeugd aangenaam zijn geweest.

Tot dit stil maar zuiver genot keerde de Staatsman in het laatste tiental zijner levensjaren terug, zich een groot gedeelte van het jaar ophoudende op het landgoed, genaamd het *Bijpad*, welks verbetering en verfraaijing hem zoo veel te aangener bezigheid was; als hij er meerder arbeiders door kon onderhouden, onder welke hij met vaderlijke goedheid en burgerlijke gemeenschap verkeerde. Schier midden tuschen de Hofplaats en de Hoofdstad der noordelijke deelen des Rijks aan den grooten weg gelegen, was hij even spoedig te vinden, zoo wel voor 's Rijks bestuur, hetwelk zich van zijne heldere staatsinzigten, als voor het burgerlijk belang, dat zich van zijne grondige regtskennis gaarne bediende; terwijl huis en hof en hart immer openstonden voor vroegere en latere vrienden, wier waarde hij evenwel, gelijk den wijn, naar foort en ouderdom onderscheidde. VALCKENAER en VAN KOOTEN mogten de *Orestes* en *Pylades* hunner dagen heeten. — In eene voortreffelijke redevoering, hoor-

de de Klasse hem het schoonste regt doen aan de Letterkundige verdiensten van dezen. — VALCKENAARS oudste vriend, onze eerwaardige WASSENBERGH, die zich aan zijne zijde had laten hooren in vier Latijnsche dichtregels bij van KOOTENS graf (*), vereerde zijnen grooten naam met deze regels:

Vix genitore minor fama, Valckenarius hic est:

Par respondendo, Scaevola magne, tibi!

4. Op den 19^{den} October 1822 verloor de Klasse J. W. TE WATER, door den Koning van Holland zelven onmiddellijk benoemd tot haar Lid, op welke onderscheiding zijne zorgvuldige en met eigene aanmerkingen verrijkte uitgaaf der werken van P. E. JABLONSKY, waarin de taal en oudheden der Egijptenaren, vele moeilijke plaatsen in de gewijde schriften, en eenige hoofdstukken der kerkelijke geschiedenis waren opgehelderd, den grondig geleerden onderzoeker der Oosterfche talen niet minder hadden geregtigd, dan zijne geschiedenis van *het verbond der Edelen* met zoo vele andere Geschied- en Letterkundige werken over Vaderlandsche groote gebeurtenissen en beroemde mannen, het hem volkomen vrij zoude gelaten hebben, om zich onder de eerstbenoemde Leden der Tweede Klasse te rangschikken, hetwelk Koning LODEWYK bij zijne eigene benoemingen aan de keuze der benoemden had vrijgesteld. De Klasse verheugde zich, dat TE WATER de Konink-

(*) Letterk. Gesch. der Klasse, D. I. bl. xvii.

lijke benoeming volgde, want, schoon toen reeds tot achtenzestigjarigen ouderdom gevorderd, beloofden de helderheid en blijgeestige werkzaamheid van den voortreffelijken man slechts zoo veel te rijper vruchten van wetenschap en oordeel. Zij mogt dezelve dan ook meermalen trekken, zoo dikwijls zij eenig aangeboden werk van hare Leden of Korrespondenten ook in zijne handen ter waardering stelde. Nu en dan mogt het haar zelfs gebeuren, den eerwaardigen grijsaard in de gewone Vergadering van hare Leden te zien, wanneer elk oor aan zijne lippen hing, die steeds de fijnste scherts vereenigden met de achtbaarste wijsheid, en altijd gevoelens verkondigden van een hart, zoo beminnelijk om deszelfs opregte welwillendheid, als eerbiedwaardig door reine Godsvrucht. — De Hoogleeraar SIEGENBEEK vereerde 's mans nagedachtenis, als zijn opvolger tot Voorzitter bij de maatschappij der Nederlandsche Letterkunde te Leijden, met eene uitvoerige karakterfchets in de betrekkingen van Christenleeraar, Hoogleeraar der Godgeleerdheid, beroemd Letterkundigen, 's Lands Geschiedschrijver, en in zijne waarde als Mensch. — TE WATER zelf heeft zijn geheele leven, tot zeer kort voor zijnen dood, uitvoerig beschreven en daarbij gezorgd voor de verkrijgbaarheid van dit geschrift voor zijne vrienden. Aan dien uitersten wil is door zijne familie zorgvuldig voldaan, en alzoo zijn velen in het bezit gesteld van eenen schat van merkwaardigheden en ervarenissen, die een zoo lang en arbeidzaam leven, door aanhoudende opmerkzaamheid en onafgebroke verzameling en aantekening, in staat geweest is te vergaderen.

5. Een nieuwe slag trof de Klasse den 10den November 1823, in den dood van J. WALRAVEN, dien zij slechts vier jaren onder